POSEBNOSTI RAČUNOVODSTVA U VOĐENJU ELEKTROENERGETSKOG SUSTAVA -PRIMJER HOPS D.O.O.

Zekan, Marina

Undergraduate thesis / Završni rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:724443

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-28**

Repository / Repozitorij:

REFST - Repository of Economics faculty in Split

zir.nsk.hr

UNIVERSITY OF SPLIT

dabar
DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE U SPLITU

EKONOMSKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

POSEBNOSTI RAČUNOVODSTVA U VOĐENJU ELEKTROENERGETSKOG SUSTAVA - PRIMJER HOPS D.O.O.

Mentor: **Student:**

dr.sc. Slavko Šodan **Marina Zekan**

Split, kolovoz 2016.

SADRŽAJ:

1. UVOD 2

1.1 Definicija problema (predmet) istraživanja 2

1.2 Cilj rada 2

1.3 Metode rada 3

1.4 Struktura rada 3

2. REGULATORNI OKVIR ZA FINANCIJSKO IZVJEŠTAVANJE U HRVATSKOJ 5

2.1. Zakon o računovodstvu 5

2.1.1. Temeljni financijski izvještaji 7

2.1.2. Računovodstvene politike 9

2.2. Računovodstvena načela i standardi 9

3. SPECIFIČNOSTI RAČUNOVODSTVA U VOĐENJU ELEKTROENERGETSKOG SUSTAVA 11

3.1 Tržište električne energije 11

3.2 Regulativne specifičnosti u djelatnosti opskrbe električnom energijom 13

3.2.1. Organizacija i sadržaj računovodstvenog sustava 14

3.2.2. Vođenje knjigovodstva 15

4. PRAKTIČNI PRIMJERI SPECIFIČNOSTI RAČUNOVODSTVA U VOĐENJU ELEKTROENERGETSKOG SUSTAVA NA PRIMJERU HOPS-a 17

4.1. Općenito o poslovanju HOPS-a 17

4.2. Primjeri računovodstvenih evidencija u HOPS-u 19

4.2.1. Primjer investicija (kapitalni izdaci) 20

4.2.2. Primjer redovnog poslovanja (održavanja energetskih objekata) 24

4.2.3. Primjer redovnog poslovanja (preventivno održavanje) 27

5. ZAKLJUČAK 29

5.1. Literatura 30

5.2. Popis slika 31

5.3. Popis tablica 31

5.4. Sažetak 32

5.5. Summary 32

1. UVOD

1.1 Definicija problema (predmet) istraživanja

Računovodstvo u širem smislu obuhvaća povijesne događaje i njihove analize, te prognozira i planira buduće ekonomske aktivnosti i procjenu mogućih rezultata tih aktivnosti.[1] U užem smislu računovodstvo je disciplina koja se bavi zapisom svih financijskih transakcija koje se dogode u jednoj poslovnoj organizaciji. U Republici Hrvatskoj primjenjuje se dvojno knjigovodstvo, a to podrazumijeva knjiženje u kojem se svaka poslovna promjena evidentira najmanje dva puta na najmanje dva računovodstvena konta.[2] Računovodstvo poduzeća vode poduzetnici koji nisu banke, druge financijske institucije i osiguravajuća te reosiguravajuća društva. Oni sastavljaju financijske izvještaje na temelju odredbi MSFI-a. Računovodstvo poduzeća dijeli se na: računovodstvo proizvodnje, trgovine i usluga.[3]

Elektroenergetski sektor jedne zemlje predstavlja industriju proizvodnje električne energije. Ima karakteristike monopola i predstavlja javno dobro. Proizvodnja i isporuka električne energije provodi se kroz četiri faze: proizvodnja, prijenos, distribucija i isporuka.[4]

Predmet istraživanja ovog završnog rada jest analiza tržišta električne energije u Republici Hrvatskoj. Prikazat će se specifičnosti računovodstva u poduzeću koje se bavi prijenosom električne energije, održavanjem, razvojem i izgradnjom prijenosne mreže. Zbog velikih ulaganja i izdataka značajno se razlikuje od račun. ostalih poduzetnika.

1.2 Cilj rada

Na temelju postavljenog problema istraživanja, definiraju se ciljevi istraživanja. Cilj ovog rada je prikazati regulatorni okvir računovodstva te na temelju toga analizirati specifičnosti računovodstva u vođenju elektroenergetskog sustava. Temeljna specifičnost jest irski sistem knjiženja poslovnih promjena, a u nastavku rada biti će prikazani primjeri poslovnih promjena u poduzeću HOPS d.o.o..

[1] Mladineo, L., Gorjanc, V. (2013): Osnove računovodstva, na dan 17. svibnja 2013. godine, [Internet], raspoloživo na: https://moodle.oss.unist.hr/pluginfile.php/29457/mod_resource/content/2/OSNOVE%20RA%C4%8CUNOVODSTVA%20TP%20WEB%20MATERIJAL.pdf

[2] https://hr.wikipedia.org/wiki/Ra%C4%8Dunovodstvo

[3] http://www.vup.hr/_Data/Files/14100310954548.pdf

[4] Osmanbegović, E., Kokorović M.: Utjecaj liberalizacije tržišta na cijene električne energije, Ekonomski fakultet u Tuzli

1.3 Metode rada

U ovom završnom radu korištene su različite znanstveno-istraživačke metode, kao što su metoda deskripcije, analize i komparacije te metoda sinteze.

U početnoj fazi rada primjenjivala se metoda deskripcije, tj. jednostavnog opisivanja činjenica. Metoda analize je metoda koja se primjenjuje kao postupak raščlanjivanja složenih pojmova, sudova i zaključaka na njihove najjednostavnije sastavne dijelove i elemente, dok se metoda sinteze primjenjuje kao postupak objašnjavanja stvarnosti spajanjem jednostavnih sudova u složenije.

Konačno, metodom komparacije uspoređuju se srodne ili iste činjenice, procesi i odnosi, utvrđuje njihova sličnost ili različitost u ponašanju i intenzitetu, te se donose novi zaključci koji obogaćuju spoznaju. Za prikupljanje podataka o elektroenergetskom sektoru i specifičnostima računovodstva u istom, koristila se stručna literatura, informativni materijali te izvori s Interneta.[5]

1.4 Struktura rada

Završni rad je koncipiran tako da zajedno s uvodom i zaključkom sadrži pet poglavlja.

U uvodnom dijelu predstavljena je definicija problema istraživanja te ciljevi koji se žele postići. Navedene su metode koje su korištene u radu. Na kraju poglavlja dan je kratak uvid u strukturu i sadržaj rada.

U drugom dijelu prikazan je regulatorni okvir računovodstva, koji se sastoji od zakona o računovodstvu i računovodstvenih načela i standarda. Pod zakonima o računovodstvu detaljnije su se opisali temeljni financijski izvještaji i računovodstvene politike.

U trećem dijelu rada objašnjene su specifičnosti računovodstva u vođenju elektroenergetskog sustava. Posebna pozornost daje se organizaciji, sadržaju i vođenju računovodstvenog sustava na tržištu električne energije.

U četvrtom dijelu rada prikazani su praktični primjeri specifičnosti računovodstva na primjeru Hrvatskog operatora prijenosnog sustava d.o.o..

[5] Zelenika, R. (2000): Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela, Ekonomski fakultet u Rijeci, Rijeka.

Peti dio rada predstavlja zaključna razmatranja koja su donijeta na temelju istraživanja. Iznijeli su se rezultati dobiveni provedenim istraživanjem. Na kraju rada nalazi se popis literature i slika korištenih u izradi završnog rada.

2. REGULATORNI OKVIR ZA FINANCIJSKO IZVJEŠTAVANJE U HRVATSKOJ

U Republici Hrvatskoj regulatorni okvir računovodstva definiran je[6]:

- Zakonom o računovodstvu,
- Međunarodnim računovodstvenim standardima,
- Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja,
- Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja,
- Računovodstvenim politikama.

Računovodstveni sustav je formalni mehanizam prikupljanja, organiziranja i odašiljanja informacija o aktivnostima poduzeća koji pomaže poduzeću odgovoriti na tri vrste pitanja: pitanja praćenja i evidencije, pitanja usmjeravanja pozornosti i pitanja rješavanja problema. U RH postoje četiri računovodstvena sustava[7]:

- Računovodstvo poduzetnika,
- Računovodstvo proračuna i proračunskih korisnika,
- Računovodstvo neprofitnih organizacija,
- Računovodstvo obrtnika i slobodnih zanimanja- obveznika poreza na dohodak.

2.1. Zakon o računovodstvu

Na temelju članka 89. Ustava Republike Hrvatske, predsjednica Kolinda Grabar Kitarović donijela je odluku o proglašenju Zakona o računovodstvu, kojeg je Hrvatski sabor usvojio na sjednici 3. srpnja 2015. godine.[8]

Zakon o računovodstvu uređuje računovodstvo poduzetnika, razvrstavanje poduzetnika i grupa poduzetnika, knjigovodstvene isprave i poslovne knjige, popis imovine i obveza, primjena standarda financijskog izvještavanja, godišnji financijski izvještaji, konsolidacija i revizija godišnjih financijskih izvještaja, izvještaj o plaćanjma javnog sektora, javna objava i Registar godišnjih financijskih izvještaja te obavljanje nadzora.[9]

[6] Šodan, S. Vježbe 4, Računovodstvo, Ekonomski fakultet Split, Split, 2015.
[7] Belak., V. (2006): Profesionalno računovodstvo prema MSFI i hrvatskim poreznim propisima, Zagreb, Zgombić&Partneri
[8] Narodne novine (2015): Zakon o računovodstvu, Narodne novine d.d. Zagreb, broj 1493, članak 89.
[9] Ibid., članak 1.

Na temelju članka 4. odredbe Zakona o računovodstvu dužni su primjenjivati poduzetnici.

Poduzetnici u smislu ovoga Zakona su:

- trgovačka društva i trgovci pojedinci određeni propisima kojima su uređena trgovačka društva,
- trgovačka društva i trgovci sa sjedištem u drugoj državi članici ili trećoj državi koji nemaju obvezu vođenja poslovnih knjiga i sastavljanja financijskih izvještaja, te poduzetnici iz države članice ili treće države koji su obveznici poreza na dobit.[10]

Poduzetnici se razvrstavaju prema veličini na mikro, male, srednje i velike poduzetnike što ovisi o pokazateljima utvrđenim na zadnji dan poslovne godine koja prethodi poslovnoj godini za koju se sastavljaju financijski izvještaji, prema slijedećim uvjetima:[11]

- iznos ukupne aktive,
- iznos prihoda,
- prosječan broj radnika tijekom poslovne godine.

Mikro poduzetnici su oni koji ne prelaze granične pokazatelje u dva od slijedeća tri uvjeta:

- ukupna aktiva 2.600.000,00 kuna,
- prihod 5.200.000,00 kuna,
- prosječan broj radnika tijekom poslovne godine – 10 radnika.

Mali poduzetnici su oni koji nisu mikro poduzetnici i ne prelaze granične pokazatelje u dva od sljedeća tri uvjeta:

- ukupna aktiva 30.000.000,00 kuna,
- prihod 60.000.000,00 kuna,
- prosječan broj radnika tijekom poslovne godine – 50 radnika.

Srednji poduzetnici su oni koji nisu ni mikro ni mali poduzetnici i ne prelaze granične pokazatelje u dva od slijedeća tri uvjeta:

- ukupna aktiva 150.000.000,00 kuna,
- prihod 300.000.000,00 kuna,

[10] Ibid., članak 4.
[11] Ibid., članak 5.

- prosječan broj radnika tijekom poslovne godine – 250 radnika.

Veliki poduzetnici su:

- poduzetnici koji prelaze granične pokazatelje u najmanje dva od tri uvjeta vezanih uz srednje poduzetnike.
- banke, štedne banke, stambene štedionice, društva za osiguranje i reosiguranje, *leasing*-društva, društva za upravljanje UCITS fondovima, društva za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima, alternativni investicijski fondovi, mirovinska društva koja upravljaju obveznim mirovinskim fondovima, mirovinska društva koja upravljaju dobrovoljnim mirovinskim fondovima, dobrovoljni mirovinski fondovi, obvezni mirovinski fondovi te mirovinska osiguravajuća društva.[12]

Poduzetnik je dužan voditi poslovne knjige po načelu sustava dvojnog knjigovodstva. Obvezni su voditi poslovne knjige koje čine dnevnik i glavna knjiga i pomoćne knjige. Dnevnik je poslovna knjiga u koju se knjigovodstvene promjene nastale u određenom izvještajnom razdoblju unose slijedom vremenskog nastanka. Glavna knjiga je sustavna evidencija svih knjigovodstvenih promjena koje su nastale na financijskom položaju i uspješnosti poslovanja u kojoj se događaji grupiraju prema njihovoj vrsti, a na temelju kontnog plana koji treba biti unaprijed pripremljen. Glavna knjiga sastoji se od dva odvojena dijela: bilančni zapisi i izvanbilančni zapisi.[13]

2.1.1. Temeljni financijski izvještaji

Financijski izvještaji predstavljaju glavni javno dostupni izvor informacija o poslovnim rezultatima korporacija. Analiza financijskih izvještaja daje uvid u poslovanje poduzeća. Godišnje financijske izvještaje čine[14]:

- bilanca,
- račun dobiti i gubitka,
- izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti
- izvještaj o novčanim tijekovima,
- izvještaj o promjenama kapitala,

[12] Ibid., članak 5.
[13] Ibid., članak 12.
[14] Ibid., članak 19.

- bilješke uz financijske izvještaje.

Bilanca je računovodstveni prikaz stanja i strukture imovine i njenih izvora promatranog subjekta u određenom trenutku, tj. na određeni dan, izraženih u financijskim terminima. Sastavlja se za svaku poslovnu godinu, a i za kraća vremenska razdoblja.[15]

Račun dobitka i gubitka prikazuje sve prihode i rashode te financijski rezultat poslovanja nekog subjekta ostvaren u određenom vremenskom razdoblju. Također je i izvještaj koji prikazuje uspješnost poslovanja te korisnicima pruža informacije o profitabilnosti poduzeća.[16]

Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti nastoji ukazati na dio dobiti koji je posljedica specifičnih procjena pozicija financijskih izvještaja a ne rezultat svakodnevnih, uobičajenih, transakcija (kao npr. revalorizacije dug. imovine, naknadno mjerenje financijske imovine…).

Izvještaj o novčanim tijekovima prikazuje priljeve i odljeve novca i novčanih ekvivalenata u određenom razdoblju. Izvještaj o novčanom tijeku se za razliku od bilance i računa dobiti i gubitka koji se temelje na načelu nastanka poslovnog događaja, temelji na načelu blagajne, odnosno na stvarnim priljevima i odljevima novca.

Izvještaj o promjenama kapitala prikazuje sve promjene glavnice između dva datuma bilance koje proizlaze iz transakcija sa dioničarima ili pak iz aktivnosti poduzeća.

Bilješke uz financijske izvještaje sadržavaju sve one informacije koje se ne vide direktno iz temeljnih izvještaja, a neophodne su za njihovo razumijevanje i ocjenu poslovanja.[17]

Godišnje financijske izvještaje poduzetnik je dužan sastaviti i u slučajevima statusnih promjena, otvaranja stečajnog postupka ili pokretanja postupka likvidacije nad poduzetnikom i to sa stanjem na dan koji prethodi danu upisa statusne promjene. Mali poduzetnici dužni su sastavljati bilancu, račun dobiti i gubitka i bilješke uz financijske izvještaje, dok izvještaj o novčanom toku i izvještaj o promjenama kapitala sastavljaju prema vlastitim potrebama. Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti sastavljaju velika poduzeća i financijske institucije.

[15] Belak, 2006., str. 48.
[16] http://www.efos.unios.hr/financiranje-poduzetnickog-pothvata/wp-content/uploads/sites/224/2013/04/Ra%C4%8Dun-dobiti-i-gubitka_1.pdf
[17] Bartulović, M. (2013): Sveučilište u Splitu, Odjel za stručne studije, Financijska analiza, Split

Veliki i srednji poduzetnici obvezni su sastaviti: bilancu, račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanom toku, izvještaj o promjeni glavnice i bilješke uz financijske izvještaje.[18]

2.1.2. Računovodstvene politike

Računovodstvene politike obuhvaćaju načela, osnove, konvencije, pravila i postupke koje je management usvojio prilikom sastavljanja i prezentiranja financijskih izvještaja (MRS-1). Prilikom izbora računovodstvenih politika polazi se od[19]:

- temeljnih računovodstvenih pretpostavki,
- ostalih računovodstvenih načela,
- računovodstvenih standarda i
- zakonskih propisa.

2.2. Računovodstvena načela i standardi

Pomoću računovodstvenih načela utvrđuju se osnovne karakteristike i koncepcija računovodstva koja u pravilu treba biti sadržana u računovodstvenim metodama i postupcima. Računovodstvena načela su pravila koja se koriste u računovodstvenom procesiranju podataka za sastavljanje financijskih izvještaja i javnog objavljivanja istih. Sustav općeprihvaćenih računovodstvenih načela sastoji se od[20]:

- općeprihvaćenih koncepata:
    - Koncept poslovnog subjekta,
    - Koncept stvarnog kontinuiteta ili vremenske neograničenosti poslovanja,
    - Koncept stabilne valute, tj. Stabilne novčane jedinice,
    - Koncept određenog vremena, tj. obračunskog razdoblja,
- općeprihvaćenih načela:
    - Načelo nabavne vrijednosti ili troška nabave,
    - Načelo objektivnosti,
    - Načelo realizacije, tj. stjecanja prihoda,
    - Načelo sučeljavanja prihoda i rashoda,

[18] Narodne novine (2015): Zakon o računovodstvu, broj 1493, članak 19.
[19] Izv. prof. dr.sc. I. Mamić Sačer: Računovodstvena načela i računovodstene politike, [Internet], raspoloživo na: http://web.efzg.hr/dok/RAC/imamic/RA%C4%8CUNOVODSTVENE%20POLITIKE.pdf
[20] Prof. dr. sc. B. Tušek: Računovodstvena načela i računovodstene politike, [Internet], raspoloživo na: http://web.efzg.hr/dok/RAC/btusek/rac/6.%20RA%C4%8CUNOVODSTVENE%20PRETPOSTAVKE%20I%20RA%C4%8CUNOVODSTVENA%20NA%C4%8CELA.pdf

- Načelo materijalnosti ili značajnosti,
- Načelo potpunosti,
- Načelo dosljednosti ili konzistentnosti,
- Načelo opreznosti ili razboritosti,

- općeprihvaćenih postupaka.

„Računovodstveni standardi predstavljaju razradu računovodstvenih načela u pogledu metoda obuhvaćanja i obrade računovodstvenih podataka, formiranja računovodstvenih informacija, prezentiranja i čuvanja računovodstvenih podataka i informacija.[21]“ U RH primjenjuju se slijedeći standardi:

- Međunarodni standardi financijskog izvještavanja (MSFI),
- Međunarodni računovodstveni standard (MRS) i
- Hrvatski standardi financijskog izvještavanja (HSFI).

Poduzetnik je dužan prikupljati i sastavljati knjigovodstvene isprave, voditi poslovne knjige, te sastavljati financijske izvještaje sukladno ovom Zakonu i na temelju njega donesenim propisima, poštujući pri tome standarde financijskog izvještavanja te temeljna načela urednog knjigovodstva.

Poduzetnik je dužan organizirati prikupljanje i sastavljanje knjigovodstvenih isprava, vođenje poslovnih knjiga te sastavljanje godišnjih financijskih izvještaja na način da je moguće provjeriti poslovne događaje, financijski položaj i uspješnost poslovanja poduzetnika.[22]

[21] Dražić-Lutilsky I., Gulin D., Mamić-Sačer I., Tadijančević S., Tušek B., Vašiček V., Žager L. (2010): Računovodstvo, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb
[22] Narodne novine (2015): Zakon o računovodstvu, broj 1493, članak 19.

3. SPECIFIČNOSTI RAČUNOVODSTVA U VOĐENJU ELEKTROENERGETSKOG SUSTAVA

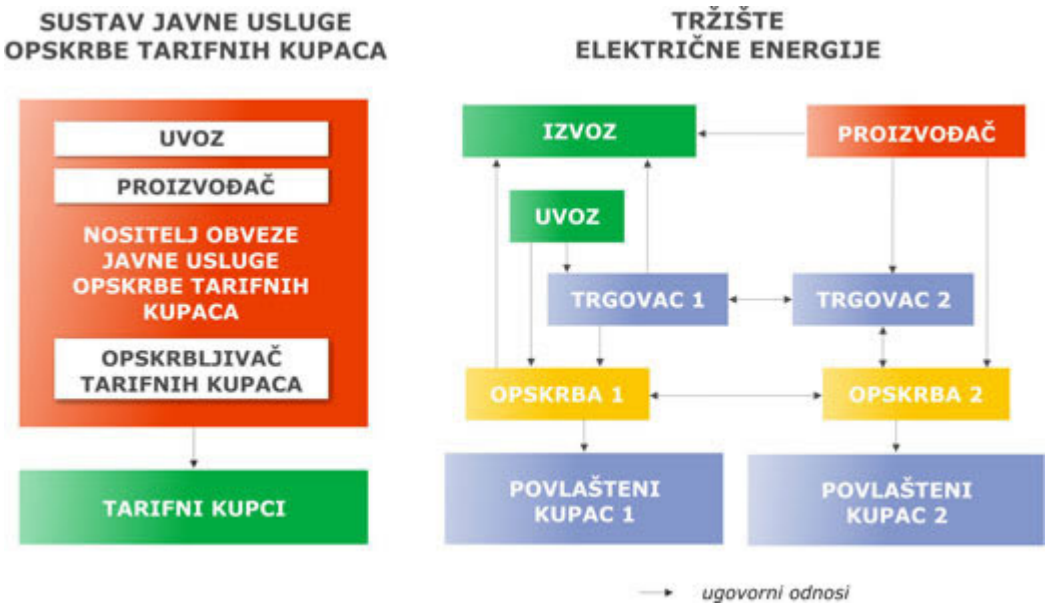
3.1 Tržište električne energije

Donošenjem Zakona o energiji, Zakona o izmjenama i dopunama zakona o energiji, Zakona o tržištu električne energije i Zakona o regulaciji energetskih djelatnosti, u Republici Hrvatskoj stvorene su pretpostavke za postupno otvaranje tržišta električne energije. U Hrvatskoj postoji samo jedno tržište električne energije. Pravilima djelovanja tržišta električne energije uređuju se odnosi i odvijanja aktivnosti na tržištu.[23]

U Hrvatskoj se razlikuju:

- javna usluga opskrbe tarifnih kupaca električnom energijom,
- tržište električne energije.

Opskrba tarifnih kupaca zajednička je i cjelovita zadaća nositelja obveze javne usluge opskrbe tarifnih kupaca električnom energijom. Tu zadaću u Hrvatskoj obavlja HEP grupa.
Na slici 1. je prikazan model funkcioniranja tržišta električne energije u Republici Hrvatskoj

Slika 1. Tržište električne energije

Izvor: http://www.hrote.hr/default.aspx?id=20

[23] http://www.hrote.hr/print.aspx?id=7

Sudionici na tržištu električne energije u Hrvatskoj su proizvođači, opskrbljivači, trgovci i povlašteni kupci. Za organiziranje tržišta električne energije zadužen je HROTE (Hrvatski operator tržišta energije), za prijenos električne energije, održavanje, razvoj i izgradnju prijenosnog sustava zadužen je HOPS d.o.o., a za distribuciju električne energije zadužen je HEP-Operator distribucijskog sustava. Razlikuju se tri kategorije proizvođača: proizvođač u sustavu javne usluge, povlašteni proizvođač (obnovljivi izvori energije) i nezavisni proizvođač.

Trgovac je energetski subjekt koji kupuje i prodaje energiju, za što mora posjedovati odgovarajuću dozvolu za obavljanje energetske djelatnosti. Trgovac može kupiti električnu energiju od proizvođača, opskrbljivača ili drugog trgovca.

Opskrbljivač je energetski subjekt s dozvolom za obavljanje djelatnosti opskrbe električnom energijom. Svaki opskrbljivač obvezan je preuzeti minimalni udjel električne energije od proizvođača koji se nalazi u sustavu poticanja proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije. Obvezni minimalni udjel propisuje Vlada Republike Hrvatske.[24]

Liberalizacijom sektora proizvodnje električne energije i uvođenjem konkurencije na tržište u posljednjih 20 godina došlo je do značajnih promjena u elektroenergetskim sektorima svih zemalja svijeta. Na konkurentnom tržištu potrošači imaju mogućnost birati svog dobavljača električne energije, a cijene se određuju pomoću tržišnog mehanizma na osnovi ponude i potražnje.

Cijena električne energije može se podijeliti na ulaznu i izlaznu cijenu. Ulazna cijena predstavlja stvarne, priznate troškove proizvodnje, prijenosa i distribucije. Izlazna cijena sastoji se od troškova nabave, distribucije i usluga prodaje električne energije.

Karakteristike električne energije su:

- proizvodi se iz drugih energetskih izvora,
- nemoguće ju je uskladištiti – potražnja za el. en. u kratkom roku je cjenovno neelastična,
- prijenos energije zahtjeva ulaganje velikog kapitala,
- značajni troškovi su vezani za okoliš.[25]

[24] www.hrote.hr
[25] Osmanbegović, E., Kokorović M.: Utjecaj liberalizacije tržišta na cijene električne energije, Ekonomski fakultet u Tuzli

3.2 Regulativne specifičnosti u djelatnosti opskrbe električnom energijom

Pravilnikom o računovodstvu u HOPS-u, HOPS je dužan organizirati prikupljanje i sastavljanje računovodstvenih isprava, vođenje poslovnih knjiga i sastavljanje financijskih izvještaja. Također, uređuje se organizacija i primjena računovodstva u HOPS-u d.o.o. i to[26]:

- pojam i zadaća računovodstvene funkcije,
- organizacija i sadržaj računovodstvenog sustava,
- vođenje knjigovodstva,
- usklađivanje knjigovodstvenih stanja,
- financijsko izvještavanje,
- računovodstvene kontrole i nadzor računovodstvenog poslovanja,
- računovodstveno praćenje poslovnih odnosa unutar HEP grupe,
- odgovornosti za obavljanje računovodstvenih poslova.

Računovodstveno poslovanje obavlja se u skladu sa Zakonom o računovodstvu, Zakonom o trgovačkim društvima, poreznim i energetskim zakonima; Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja i Međunarodnim računovodstvenim standardima, pravilnicima, odlukama, uredbama i drugim propisima i naputcima koji se tiču računovodstvenog poslovanja donesenih od Vlade Republike Hrvatske i mjerodavnih tijela i institucija; odredbama Izjave o osnivanju, Pravilnika o organizaciji i sistematizaciji u HOPS-u d.o.o.; računovodstvenim politikama u skladu s Ugovorom o međusobnim odnosima između HEP-a d.d. i HOPS-a d.o.o..

Računovodstvena funkcija treba organizirati računovodstveni sustav kojemu je zadaća osigurati podatke za[27]:

1) izradu financijskih izvještaja i informacija za potrebe unutrašnjih i vanjskih korisnika prigodom donošenja poslovnih odluka,
2) analiziranje pojedinih stavki Izvještaja o financijskom položaju na kraju razdoblja,
3) izradu planova poslovanja,
4) izradu izvještaja o poslovanju,
5) nadzor poslovanja od strane mjerodavnih tijela.

[26] Pravilnik o računovodstvu u Hrvatskom operatoru prijenosnog sustava d.o.o., Članak 1.
[27] Ibid., članak 5.

Zadatak računovodstva u HOPS-u je da osigura podatke o stanju i promjenama imovine, obveza i glavnice, kao i podatke o poslovanju i rezultatima poslovanja koji su potrebni za rukovođenje, upravljanje i nadzor. Ostvarujući svoje zadatke, računovodstvo treba omogućiti izradu razumljivih, pravodobnih, pouzdanih i usporedivih financijskih izvještaja.[28]

3.2.1. Organizacija i sadržaj računovodstvenog sustava

Organizacija računovodstvenog sustava, njegov odnos prema drugim funkcijama te organizacija obavljanja računovodstvenih poslova uređena je Pravilnikom o organizaciji i sistematizaciji, odredbama ovog Pravilnika, kao i ugovorom o međusobnim odnosima između Društva i vladajućeg društva.[29]

Računovodstveni sustav HOPS-a čine:

1. Računovodstvo HOPS-a,
2. Računovodstvo organizacijskih jedinica HOPS-a (Uprava/Ured Uprave, Sektori i prijenosna područja).

Za računovodstveno praćenje poslovanja po organizacijskim dijelovima koriste se šifre iz Pravilnika o organizaciji i sistematizaciji: za poduzeće u duljini jednog znaka, za područje četiri znaka, iznimno, za potrebe računovodstvenog praćenja sektora, službi i odjela na razini poduzeća i praćenja poslovanja po djelatnostima može se donijeti odluka o otvaranju računovodstvenog pogona, a tu odluku donosi Uprava HOPS-a.[30]

U računovodstvu HOPS-a obavljaju se računovodstveni poslovi iz područja financijskog i menadžerskog računovodstva, nadzorni, kontrolni i ostali poslovi iz područja računovodstva te sastavljaju financijski izvještaji i porezne prijave Poreza na dodanu vrijednost i Poreza na dobit za HOPS.

Računovodstvo HOPS-a obuhvaća preuzeta financijska knjigovodstva (bruto bilance) organizacijskih jedinica. Prije završetka knjiženja (mjesečno/godišnje) organizacijske jedinice HOPS-a dužne su obaviti logičke kontrole, kontrole sveobuhvatnosti i ispravnosti podataka.

Ukoliko će HOPS obavljati dvije ili više energetskih djelatnosti ili uz energetsku djelatnost obavljati i drugu djelatnost, sukladno odredbama energetskih zakona poslovne knjige voditi će se odvojeno i sastavljati financijski izvještaji za svaku djelatnost posebno.

[28] Ibid., članak 7.
[29] Ibid., članak 8.
[30] Ibid., članak 11.

Računovodstveni sustav HOPS-a sadrži[31]:

- financijsko (glavno) knjigovodstvo,
- analitička (pojedinačna) knjigovodstva,
- pomoćne knjigovodstvene evidencije.

U financijskom knjigovodstvu obavljaju se poslovi prikupljanja i obrade poslovne dokumentacije, računovodstveni obračuni i izrada financijskih izvještaja.

U analitičkim knjigovodstvima osiguravaju se detaljniji podaci o stanju i promjenama koji su predmet knjiženja u financijskom knjigovodstvu i dopunski su izvor podataka za financijske izvještaje. Analitička knjigovodstva koja se odnose na imovinu materijalnog oblika vode se količinski i vrijednosno.

U pomoćnim knjigovodstvenim evidencijama osiguravaju se ažurni podaci iz područja materijalne imovine i financijskog poslovanja:

- pomoćne knjige za materijalnu imovinu: knjiga inventara, liste inventara po prostorijama, liste inventara kod radnika,
- pomoćne knjige iz financijskog poslovanja: knjiga blagajne, knjiga izdanih i primljenih mjenica, zadužnica, bankovnih jamstava, novčanih pologa, knjige URA i IRA s evidencijom poreza i pretporeza.

3.2.2. Vođenje knjigovodstva

Knjigovodstvo se vodi prema načelu sustava dvojnog knjigovodstva. Iznimno, pomoćne računovodstvene evidencije mogu se voditi prema načelu sustava jednostranog knjigovodstva.

Za uspješno vođenje knjigovodstva trebaju biti osigurane računovodstvene podloge i to:

- knjigovodstvene isprave,
- poslovne knjige,
- šifrarnici (kontni plan, šifre aktivnosti, organizacijske jedinice i dr.),
- računovodstvene politike, odluke i upute.

Podaci u analitičkim knjigovodstvima moraju biti usklađeni s glavnom knjigom. Podaci u pomoćnim evidencijama moraju biti usklađeni s analitičkim knjigovodstvom.

[31] Ibid., članak 15.

Usklađenje provode knjigovođe ili voditelji pomoćnih knjigovodstava s knjigovođom glavnog ili analitičkog knjigovodstva.

Knjigovodstvena stanja moraju biti usklađena sa stvarnim stanjem imovine, obveza i kapitala.

Stvarno stanje imovine i obveza utvrđuje se popisom (inventurom). Godišnji popis imovine i obveza obavlja se na dan 31. prosinca. Odluku o popisu donosi Uprava HOPS-a.

Knjigovodstvena stanja potraživanja i obveza prema vanjskim poslovnim partnerima treba uskladiti s knjigovodstvenim stanjima iskazanim u poslovnim knjigama kupaca i dobavljača. Stanja potraživanja usklađuju se pisanim putem jedanput godišnje. Za stanja obveza potvrđuje se ili osporava primljeni izvadak otvorenih stavki.

Računovodstva organizacijskih jedinica HOPS-a mjesečno usklađuju knjigovodstveno stanje potraživanja i obveza te troškove i prihode koji proizlaze iz poslovanja s društvima HEP grupe.[32]

[32] Pravilnik o računovodstvu u Hrvatskom operatoru prijenosnog sustava d.o.o

4. PRAKTIČNI PRIMJERI SPECIFIČNOSTI RAČUNOVODSTVA U VOĐENJU ELEKTROENERGETSKOG SUSTAVA NA PRIMJERU HOPS-a

4.1. Općenito o poslovanju HOPS-a

HEP-Operator prijenosnog sustava d.o.o. od 2. srpnja 2013. godine, temeljem rješenja Trgovačkog suda u Zagrebu, posluje i sudjeluje u pravnom prometu pod novim imenom poduzeća koje glasi Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o. (HOPS).

HOPS d.o.o. je jedini operator elektroenergetskog prijenosnog sustava u RH i vlasnik cjelokupne hrvatske prijenosne mreže (naponskih razina 400kV, 220kV i 110kV), te posjeduje dozvolu za obavljanje energetske djelatnosti prijenosa električne energije kao regulirane javne usluge. Od 1. srpnja 2013. godine HOPS d.o.o. posluje po modelu neovisnog operatora prijenosa (ITO model), što znači da se organizira kao samostalna pravna osoba izvan strukture vertikalno integriranog subjekta.[33]

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o. (HOPS), u skladu sa Zakonom o tržištu električne energije, odgovoran je za[34]:

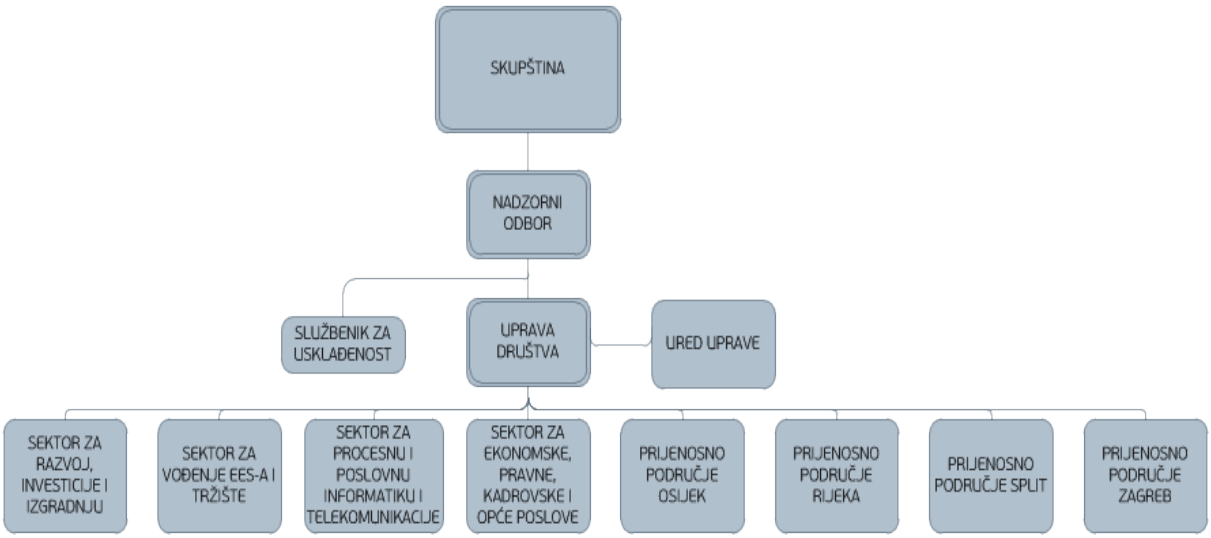
- vođenje elektroenergetskog sustava i pogona prijenosnog sustava Republike Hrvatske s međusobno povezanim prijenosnim sustavima, odnosno s distribucijskim sustavom u Republici Hrvatskoj,
- razvoj prijenosne mreže kojim se osigurava dugoročna sposobnost prijenosne mreže da ispuni razumne zahtjeve za prijenosom električne energije s unaprijed definiranom sigurnošću pogona,
- održavanje i izgradnju prijenosne mreže te za djelomično osiguranje jalove električne energije,
- izvođenje priključka korisnika prijenosne mreže i stvaranja tehničkih uvjeta za priključenje korisnika prema uvjetima propisanim zakonima kojima se uređuje područje energetike i regulacije energetskih djelatnosti te ostalim propisima kojima se uređuje to područje,

[33] https://www.hops.hr/wps/portal/hr/web/onama
[34] https://www.hops.hr/wps/portal/hr/web/onama/djelatnost

- pouzdanost i raspoloživost sustava opskrbe električnom energijom te ispravnu koordinaciju sustava proizvodnje, prijenosa i distribucije.

HOPS djeluje kroz slijedeće organizacijske jedinice: Uprava, Ured uprave, Sektor za vođenje EES-a i tržišta, Sektor za procesnu i poslovnu informatiku i telekomunikacije, Sektor za razvoj, izgradnju i investicije, Sektor za ekonomske, pravne, kadrovske i opće poslove te prijenosna područja Split, Rijeka, Osijek i Zagreb.

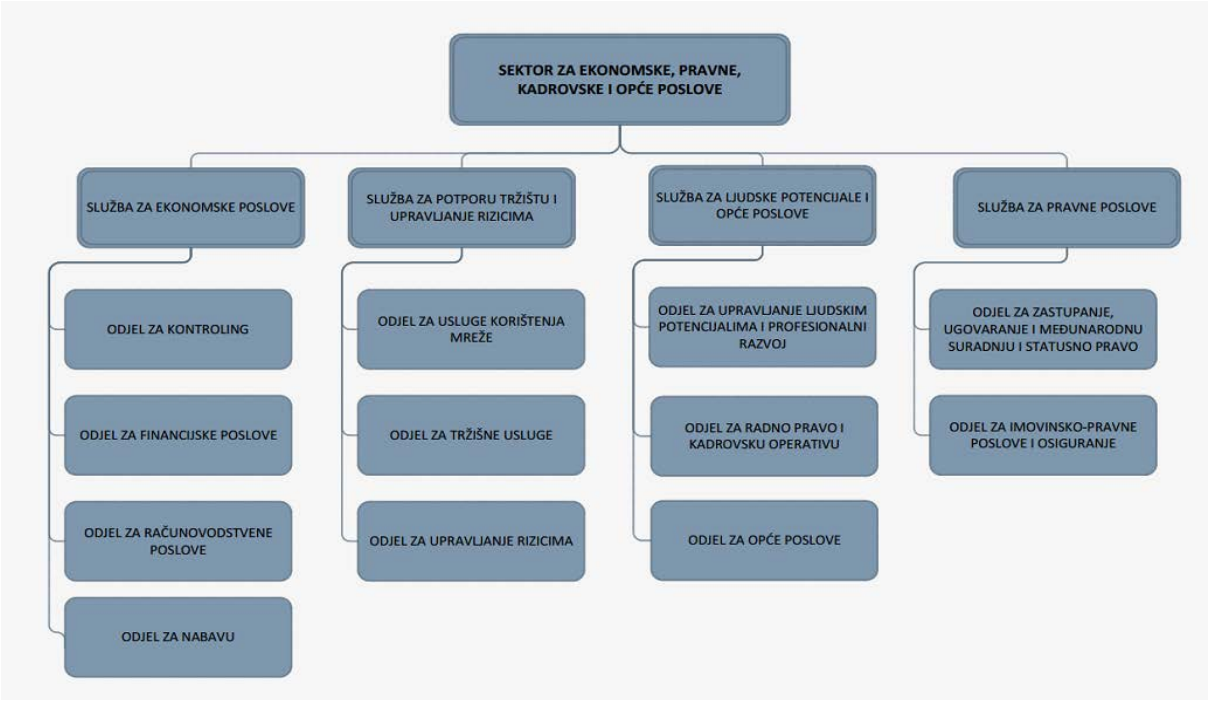
Na slici 2. su prikazane organizacijske jedinice HOPS-a

Slika 2. Organizacijske jedinice HOPS-a

Izvor: http://www.hops.hr/wps/portal/hr/web/onama/organizacija

Na slici 3. prikazan je sektor za ekonomske, pravne, kadrovske i opće poslove.

Slika 3. Sektor za ekonomske, pravne, kadrovske i opće poslove

Izvor: http://www.hops.hr/wps/portal/hr/web/onama/organizacija/orgjedinice/fin

4.2. Primjeri računovodstvenih evidencija u HOPS-u

Sustav praćenja troškova i planiranja jedinstven je za sva društva HEP grupe kojeg karakterizira irski sustav knjiženja, a njime se integriraju funkcije planiranja, izvještavanja i upravljačke kontrole. Za taj sustav definirani su i klasificirani troškovi prema aktivnostima uvažavajući tehnički aspekt poslovanja. Svrha takvog klasificiranja jest dobiti integralne iznose za troškove pojedinih poslovnih procesa (trošak rada, materijala, vanjskih usluga…) čime se stvara pretpostavka za efikasnije upravljanje troškovima.

Sve aktivnosti svrstavaju se u četiri osnovne cjeline:

- 1 redovno poslovanje
- 2 investicije (kapitalni izdaci),
- 3 naplative usluge,
- 6 poslovni odnosi unutar HEP grupe.

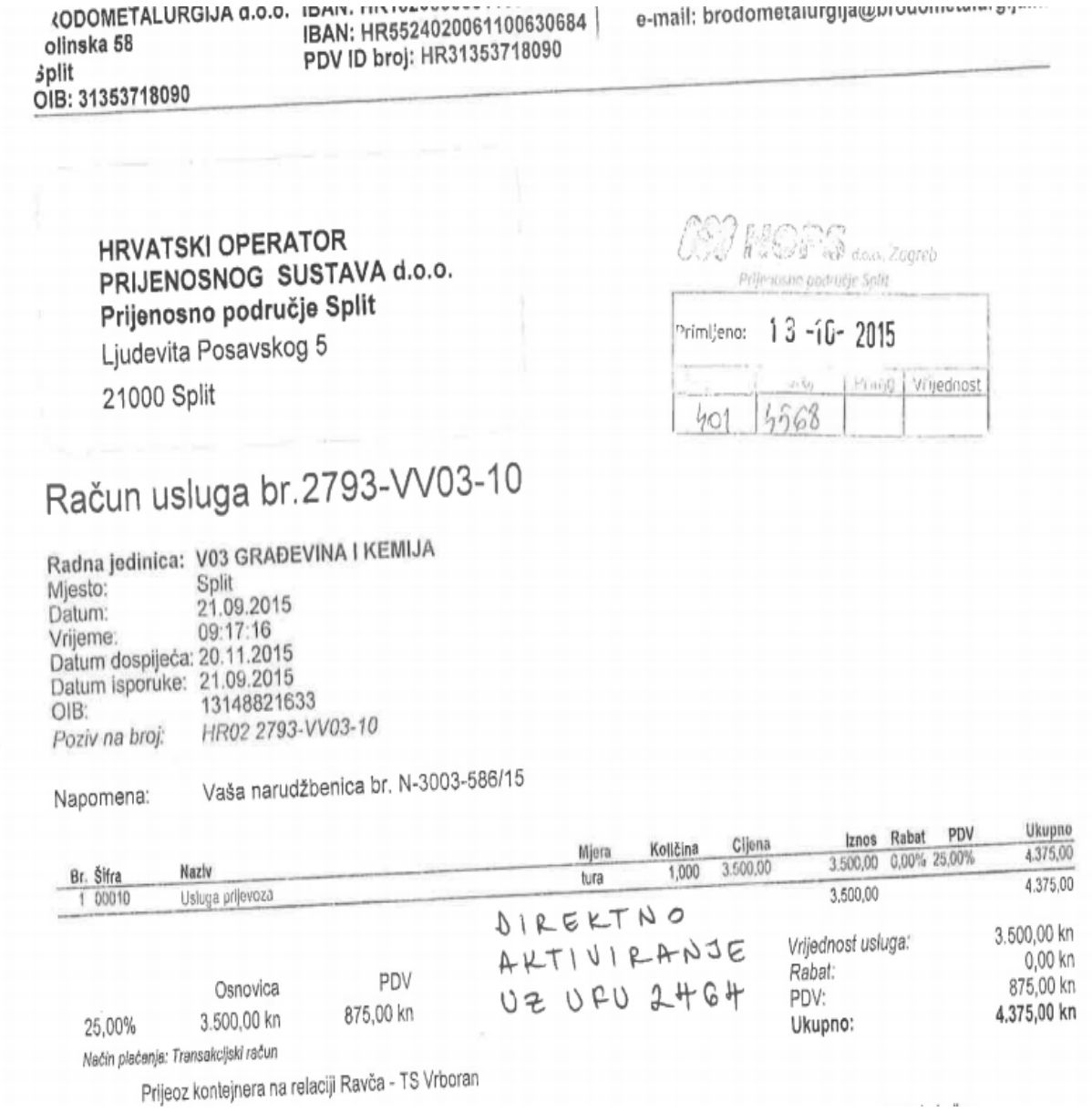
Troškovi plaća i ostalih primanja osoblja obuhvaćaju – plaću sa svim dodacima za rad (redovni i prekovremeni), naknade plaća za godišnji odmor, državne blagdane i blagdane koji imaju taj tretman, naknade plaće za bolovanje i ostale naknade plaće, troškovi prijevoza na rad, troškovi službenih putovanja i naknade ostalih troškova radnika. Ova se primanja evidentiraju na šifri aktivnosti prema poslu koju radnik obavlja.

U nastavku rada prikazuju se primjeri knjigovodstvenih isprava poduzeća HOPS d.o.o.. Knjigovodstvene isprave su podloga za unošenje podataka u poslovne knjige i vjerodostojan izbor podataka za obavljanje nadzora i revizije financijskih izvještaja. Vjerodostojna je ona isprava koja ima slijedeća obilježja: da je sastavljena na mjestu i u vrijeme nastanka poslovnog događaja, sadržaj isprave mora istinito predstavljati poslovni događaj, isprava sastavljena u knjigovodstvu poduzetnika kao i isprava primljena telekomunikacijskim putom.

4.2.1. Primjer investicija (kapitalni izdaci)

U ovoj grupi se evidentiraju svi nastali izdaci koji su direktno vezani uz određeni investicijski projekt, a to su utrošeni materijali i rezervni dijelovi, interne usluge drugih organizacijskih dijelova HOPS-a, usluge vanjskih izvođača, troškovi osoblja koje radi na nadzoru i izgradnji i ostali izdaci koji predstavljaju trošak nabave.

Na slici 4. je prikazan ulazni R-1 račun poduzeća Brodometalurgija d.o.o.. Radi se o dugotrajnoj imovini. Dugotrajna imovina je dio imovine koji će ostati nepromijenjen u vremenskom roku duljem od godine dana i koji neće biti utrošen u jednom proizvodnom ciklusu. Na računu je naveden broj narudžbenice kojom su se povukla sredstva iz godišnjeg plana šifre aktivnosti 2232 – zamjene i rekonstrukcije trafostanice.

KODOMETALURGIJA d.o.o. IBAN: HR5524020061100630684 | e-mail: brodometalurgija@
olinska 58 PDV ID broj: HR31353718090
Split
OIB: 31353718090

HRVATSKI OPERATOR
PRIJENOSNOG SUSTAVA d.o.o.
Prijenosno područje Split
Ljudevita Posavskog 5
21000 Split

HOPS d.o.o. Zagreb
Prijenosno područje Split
Primljeno: 13-10-2015
401 4568

Račun usluga br.2793-VV03-10

Radna jedinica: V03 GRAĐEVINA I KEMIJA
Mjesto: Split
Datum: 21.09.2015
Vrijeme: 09:17:16
Datum dospijeća: 20.11.2015
Datum isporuke: 21.09.2015
OIB: 13148821633
Poziv na broj: *HR02 2793-VV03-10*

Napomena: Vaša narudžbenica br. N-3003-586/15

Br.	Šifra	Naziv	Mjera	Količina	Cijena	Iznos	Rabat	PDV	Ukupno
1	00010	Usluga prijevoza	tura	1,000	3.500,00	3.500,00	0,00%	25,00%	4.375,00
						3.500,00			4.375,00

DIREKTNO AKTIVIRANJE UZ URU 2464

	Osnovica	PDV
25,00%	3.500,00 kn	875,00 kn

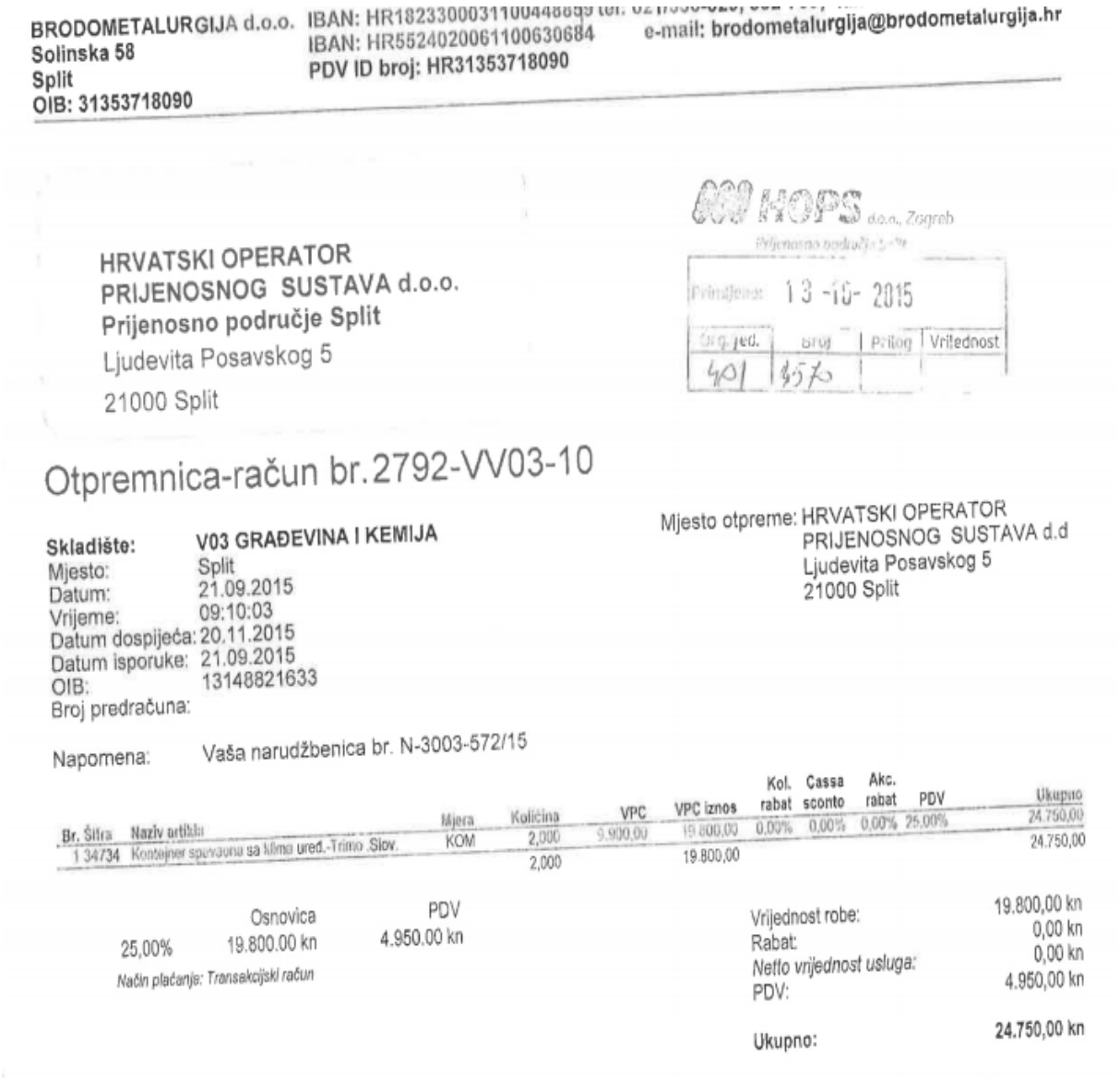
Način plaćanja: Transakcijski račun

Prijeoz kontejnera na relaciji Ravča - TS Vrboran

Vrijednost usluga:	3.500,00 kn
Rabat:	0,00 kn
PDV:	875,00 kn
Ukupno:	**4.375,00 kn**

Slika 4. Ulazni R-1 Brodometalurgija d.o.o.

Na slici broj 5. prikazana je otpremnica dobavljača koja je dokaz o nabavljenim sirovinama te predstavlja temelj za kalkulaciju i knjiženje ulaznog računa.

BRODOMETALURGIJA d.o.o.
Solinska 58
Split
OIB: 31353718090

IBAN: HR1823300031100448699 tel: 021/550-520; 552-700; fax:
IBAN: HR5524020061100630684
PDV ID broj: HR31353718090
e-mail: brodometalurgija@brodometalurgija.hr

HRVATSKI OPERATOR
PRIJENOSNOG SUSTAVA d.o.o.
Prijenosno područje Split
Ljudevita Posavskog 5
21000 Split

HOPS d.o.o., Zagreb
Prijenosno područje Split
Primljeno: 13 -10- 2015

Org. jed.	Broj	Prilog	Vrijednost
401	4570		

Otpremnica-račun br.2792-VV03-10

Skladište: V03 GRAĐEVINA I KEMIJA
Mjesto: Split
Datum: 21.09.2015
Vrijeme: 09:10:03
Datum dospijeća: 20.11.2015
Datum isporuke: 21.09.2015
OIB: 13148821633
Broj predračuna:

Mjesto otpreme: HRVATSKI OPERATOR PRIJENOSNOG SUSTAVA d.d
Ljudevita Posavskog 5
21000 Split

Napomena: Vaša narudžbenica br. N-3003-572/15

Br.	Šifra	Naziv artikla	Mjera	Količina	VPC	VPC iznos	Kol. rabat	Cassa sconto	Akc. rabat	PDV	Ukupno
1	34734	Kontejner spavaona sa klima ured.-Trimo Slov.	KOM	2,000	9.900,00	19.800,00	0,00%	0,00%	0,00%	25,00%	24.750,00
				2,000		19.800,00					24.750,00

	Osnovica	PDV
25,00%	19.800.00 kn	4.950.00 kn

Način plaćanja: Transakcijski račun

Vrijednost robe:	19.800,00 kn
Rabat:	0,00 kn
Netto vrijednost usluga:	0,00 kn
PDV:	4.950,00 kn
Ukupno:	24.750,00 kn

Slika 5. Otpremnica Brodometalurgije d.o.o.

Na slici broj 6. je prikazana temeljnica računa dobavljača investicija. Prikazana je nabava osnovnih sredstava za potrebe trafostanice (kontejner spavaona).

HRVATSKI OPERATOR PRIJENOSNOG SUSTAVA D.O.O.
10000 Zagreb, Kupska 4
3003 PRIJENOSNO PODRUČJE SPLIT
21000 Split, Ulica Kneza Lj. Posavskog 5

Datum izrade: 09.06.2016
Strana: 1 od 1

00 PRIJENOSNO PODRUČJE SPLIT

Temeljnica za knjiženje broj: **87** Vrsta: **37** **RAČUNI DOBAVLJAČA - INVESTICIJE** Datum: **30.10.2015** Oznaka: **N**

Brknj	DatKnj	Ios	Opis knjiženja	Pg	Konto	Duguje	Potražuje	Aktivnost	Pg	Orgjed	An
121486	02.11.2015		******PROMET U ANALITICI******	00	22006000	0.00	14,700.00				SK
121487	02.11.2015		******PROMET U ANALITICI******	00	26560000	0.00	3,675.00				SK
121488	02.11.2015		******PROMET U ANALITICI******	00	22000000	0.00	104,125.00				SK
121489	02.11.2015		UR1502463 BRODOMETAL. VRBORAN	00	02511000	3,500.00	0.00	223221	00	002	SK
121490	02.11.2015		UR1502463 BRODOMETALURGIJA D.O	00	16500005	875.00	0.00				SK
121491	02.11.2015		UR1502464 BRODOMETAL. VRBORAN	00	02511000	19,800.00	0.00	223221	00	002	SK
121492	02.11.2015		UR1502464 BRODOMETALURGIJA D.O	00	16500005	4,950.00	0.00				SK
121493	02.11.2015		UR1502547 KONČAR-INŽ. D.RAT	00	02519000	60,000.00	0.00				SK
121494	02.11.2015		UR1502547 KONČAR-INŽ.ZA ENERG.	00	16500005	15,000.00	0.00				SK
121495	02.11.2015		UR1502559 DALEKOVOD PR.KAŠTELA	00	02519000	14,700.00	0.00				SK
121496	02.11.2015		Obračun PDV-a broj 83/2015	00	16560000	3,675.00	0.00				SK
Jkupno temeljnica broj: 87			**Vrsta: 37** **Datum: 30.10.2015**		**Oznaka: N**	**122,500.00**	**122,500.00**				

Šef računovodstva: Kontirao: Knjižio: SONJA RADOVANI

Slika 6. Temeljnica Brodometalurgija d.o.o.

Nabava se knjiži na slijedeći način:

05211-Serijska oprema u pripremi

(1)	3500,00	23300,00	(3)
(2)	19800,00		

22000 - Dobavljač

		3500,00	(1)
		19800,00	(2)

265-PDV

(1)	875,00		
(2)	4950,00		

0250-Sredstva za rad u uporabi

(3)	23300,00		

Navedeno knjiženje prikazano je i u obliku dnevnika u tablici 1.

Tablica 1: Opis knjiženja nabave

Redni broj	Opis knjiženja	Duguje	Potražuje
1)	Serijska oprema u pripremi Dobavljač PDV	3500,00 875,00	 3500,00
2)	Serijska oprema u pripremi Dobavljač PDV	19800,00 4950,00	 19800,00
3)	Serijska oprema u pripremi Sredstva za rad u uporabi	 23300,00	23300,00

Izvor: Prikaz autora

Nabava predmetne imovine vezana je uz troškovni centar 002- mjesto ugradnje. Šifra aktivnosti je 223221- zamjena kućice transformatora.

Zadužuje se bez PDV-a, a priznaje dobavljača za osnovna sredstva. U knjigovodstvu osnovnih sredstava investicija se aktivira odnosno stavlja u upotrebu te se obračunava amortizacija po zakonskim stopama amortizacije. Zatvara se prijelazni konto u glavnom knjigovodstvu na slijedeći način:

4.2.2. Primjer redovnog poslovanja (održavanja energetskih objekata)

U ovoj grupi se evidentiraju svi nastali troškovi koji su direktno u funkciji održavanja energetskih objekata, a to su troškovi plaća i ostalih primanja osoblja, utrošeni materijali i rezervni dijelovi, interne usluge drugih organizacijskih dijelova HEP grupe i usluge vanjskih izvođača. Održavanje čini skup postupaka i mjera usmjerenih osiguravanju ispravnog i pouzdanog rada energetskih objekata. Razlikuje se preventivno održavanje, modifikacije postrojenja, korektivno održavanje i interventno održavanje.

Na slici broj 7. prikazan je ulazni R-1 račun Dalekovod d.d..

dalekovod

dioničko društvo za inženjering, proizvodnju i izgradnju
Marijana Čavića 4,
10000 ZAGREB, p.p. 128 – Hrvatska
e-mail: dalekovod@dalekovod.hr
http://www.dalekovod.com

Devizni žiro račun: Zagrebačka banka d.d.
SWIFT ZABAHR2X
IBAN: HR8323600001101226102
Žiro račun: Zagrebačka banka d.d. 2360000-1101226102
MB: 3275531 OIB: 47911242222
PDV ID: HR47911242222
Telefon: (++ 385) (01) 2411-111
Telefax: (++ 385) (01) 6171-283

Fakturirao: MIRJANA ŠUBAŠA
Broj projekta: 150146
Poziv na broj: 01-916-0

Datum računa: 31.08.2015
Datum izdavanja: 04.09.2015 12:28:26
Mjesto izdavanja: Zagreb 1818

Matični broj: 01924427
OIB kupca: 13148821633

HOPS - HRVATSKI OPERATOR
PRIJENOSNOG SUSTAVA D.O.O. PP SPLIT2
UL.KNEZA LJ.POSAVSKOG 5
SPLIT, HR-21000

Prijenosno područje Split
Primljeno: 14 -09- 2015
Org. jed. | Broj 4063 | Prilog | Vrijednost

Broj računa: 916/PP1/1

OKONČANA SITUACIJA

Za izvedene radove zaključno sa mjesecom: 08.2015
Na građevinskom objektu: Sanacija havarijskih oštećenja na dalekovodima

	Broj ugovora kod kupca	Broj ugovora	Datum	Ugovoreni rok završetka	Ugovoreni iznos bez PDV-a
Ugovor	U3003-37/15	132/15-150146-IZG	07.07.2015		2.679.391,00 HRK
				UKUPNO	2.679.391,00 HRK

Jamčimo pod moralnom, materijalnom i krivičnom odgovornošću za količinu i kvalitetu obračunatih radova.
Količine radova unesene su na temelju podataka iz građevinske knjige i montažnog dnevnika.

OBRAČUN PLAĆANJA:

Ukupna vrijednost situiranih radova	HRK	2.810.971,00
Obračunato po prethodnoj situaciji	HRK	0,00
Obračunato po ovoj situaciji	HRK	2.810.971,00
Obračunat predujam za situaciju	HRK	0,00
Ostaje za isplatu po ovoj situaciji	HRK	2.810.971,00

Slika 7. Ulazni R-1 Dalekovod d.d.

Na slici broj 8. prikazana je temeljnica Dalekovoda d.d..

HRVATSKI OPERATOR PRIJENOSNOG SUSTAVA D.O.O.
10000 Zagreb, Kupska 4
3003 PRIJENOSNO PODRUČJE SPLIT
21000 Split, Ulica Kneza Lj. Posavskog 5

Datum izrade: 07.06.2016
Strana: 1 od 1

00 PRIJENOSNO PODRUČJE SPLIT

Temeljnica za knjiženje broj: **3161** Vrsta: **35** **RAČUNI DOBAVLJAČA** Datum: **30.09.2015** Oznaka: **N**

Brknj	DatKnj	Ios	Opis knjiženja	Pg	Konto	Duguje	Potražuje	Aktivnost	Pg	Orgjed	An
108078	01.10.2015		******PROMET U ANALITICI******	00	22006000	0.00	2,810,971.00				SK
108079	01.10.2015		******PROMET U ANALITICI******	00	26560000	0.00	702,742.75				SK
108080	01.10.2015		******PROMET U ANALITICI******	00	22010000	0.00	5,243.61				SK
108081	01.10.2015		UR1502125 DALEKOVOD D.D. RN916	00	41000000	2,810,971.00	0.00	12811	00	201	SK
108082	01.10.2015		Obračun PDV-a broj 62/2015	00	16560000	702,742.75	0.00				SK
108083	01.10.2015	4560-D	UR1502160 ŽUPAN.UPRAVA ZA CEST	00	41000000	374.10	0.00	13450	00	403	SK
108084	01.10.2015	4561-D	UR1502161 ŽUPAN.UPRAVA ZA CEST	00	41000000	374.10	0.00	13450	00	403	SK
108085	01.10.2015	4562-D	UR1502162 ŽUPAN.UPRAVA ZA CEST	00	41000000	374.10	0.00	13450	00	403	SK
108086	01.10.2015	4563-D	UR1502163 ŽUPAN.UPRAVA ZA CEST	00	41000000	374.10	0.00	13450	00	403	SK
108087	01.10.2015	4564-D	UR1502164 ŽUPAN.UPRAVA ZA CEST	00	41000000	374.10	0.00	13450	00	403	SK
108088	01.10.2015		UR1502131 VODOVOD D.O.O. -BLAT	00	41000000	1,615.06	0.00	12231	00	102	SK
108089	01.10.2015		UR1502131 VODOVOD D.O.O. -BLAT	00	16502013	115.08	0.00				SK
108090	01.10.2015		UR1502132 VODOVOD D.O.O. -BLAT	00	41000000	483.41	0.00	12231	00	102	SK
108091	01.10.2015		UR1502132 VODOVOD D.O.O. -BLAT	00	16502013	37.26	0.00				SK
108092	01.10.2015	4565-D	UR1502165 ŽUPAN.UPRAVA ZA CEST	00	41000000	374.10	0.00	13450	00	403	SK
108093	01.10.2015	4566-D	UR1502166 ŽUPAN.UPRAVA ZA CEST	00	41000000	374.10	0.00	13450	00	403	SK
108094	01.10.2015	4567-D	UR1502167 ŽUPAN.UPRAVA ZA CEST	00	41000000	374.10	0.00	13450	00	403	SK
Jkupno temeljnica broj: 3161			**Vrsta: 35** **Datum: 30.09.2015**		**Oznaka: N**	**3,518,957.36**	**3,518,957.36**				

Šef računovodstva: Kontirao: Knjižio: SONJA RADOVANI

Slika 8. Temeljnica Dalekovod d.d.

Račun prikazuje okončanu situaciju sanacije oštećenja na dalekovodima. Dobavljač ispostavlja račun za izvršene radove. Knjiženje se može provesti onda kada nadzorni organ ovjeri da su određeni radovi izvršeni. Knjiži se na slijedeći način:

410 – Trošak usluga	
(1) 2810971,00	

22010 – Dob. za obrtna sredstva	
	2810971,00 (1)

Navedeno knjiženje prikazano je i putem dnevnika u tablici 2.

Tablica 2: Opis knjiženja troška sanacije oštećenja dalekovoda

Redni broj	Opis knjiženja	Duguje	Potražuje
1)	Trošak usluga	2810971,00	
	Dobavljač za obrtna sredstva		2810971,00

Izvor: Prikaz autora

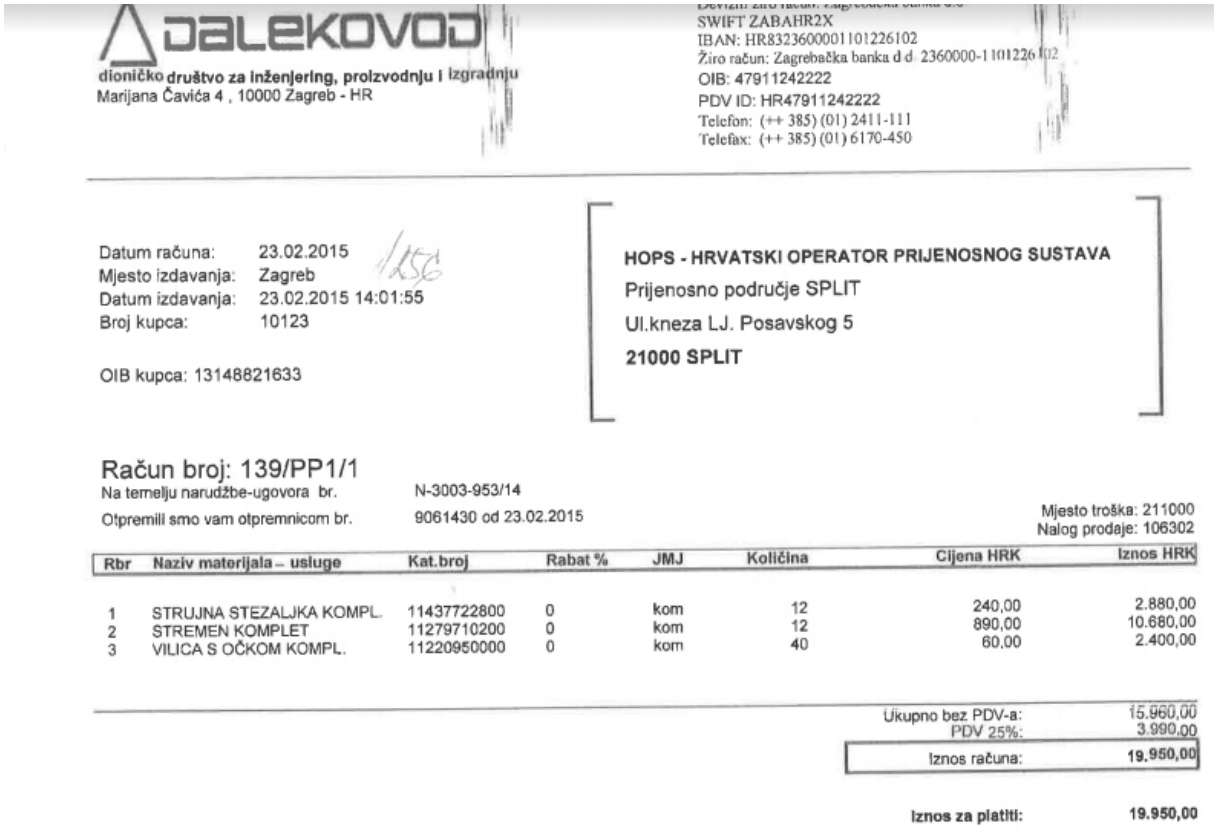
Okončana situacija sanacije oštećenja na dalekovodima vezana je uz troškovni centar 201- mjesto troška. Šifra aktivnosti je 1281- elementarne nepogode- dalekovodi.

Dobavljač za obrtna sredstva se priznaje za cijeli iznos jer koristi zakonsku mogućnost prijenosa porezne obveze.

4.2.3. Primjer redovnog poslovanja (preventivno održavanje)

U primjeru će se vidjeti nabava kratkotrajne imovine. Kratkotrajna imovina je oblik imovine poduzeća za koji se očekuje da će biti prodan ili utrošen u roku od godine dana. Razlikuju se slijedeći oblici kratkotrajne imovine: gotovina i bankarski depoziti, vrijednosni papiri, potraživanja, dani predujmovi, zalihe i aktivna vremenska razgraničenja.

Na slici broj 9. prikazan je ulazni R-1 račun Dalekovod d.d..

DALEKOVOD
dioničko društvo za inženjering, proizvodnju i izgradnju
Marijana Čavića 4 , 10000 Zagreb - HR

SWIFT ZABAHR2X
IBAN: HR8323600001101226102
Žiro račun: Zagrebačka banka d.d. 2360000-1101226102
OIB: 47911242222
PDV ID: HR47911242222
Telefon: (++ 385) (01) 2411-111
Telefax: (++ 385) (01) 6170-450

Datum računa: 23.02.2015
Mjesto izdavanja: Zagreb
Datum izdavanja: 23.02.2015 14:01:55
Broj kupca: 10123

OIB kupca: 13148821633

HOPS - HRVATSKI OPERATOR PRIJENOSNOG SUSTAVA
Prijenosno područje SPLIT
Ul.kneza LJ. Posavskog 5
21000 SPLIT

Račun broj: 139/PP1/1
Na temelju narudžbe-ugovora br. N-3003-953/14
Otpremili smo vam otpremnicom br. 9061430 od 23.02.2015
Mjesto troška: 211000
Nalog prodaje: 106302

Rbr	Naziv materijala – usluge	Kat.broj	Rabat %	JMJ	Količina	Cijena HRK	Iznos HRK
1	STRUJNA STEZALJKA KOMPL.	11437722800	0	kom	12	240,00	2.880,00
2	STREMEN KOMPLET	11279710200	0	kom	12	890,00	10.680,00
3	VILICA S OČKOM KOMPL.	11220950000	0	kom	40	60,00	2.400,00

Ukupno bez PDV-a: 15.960,00
PDV 25%: 3.990,00
Iznos računa: 19.950,00

Iznos za platiti: 19.950,00

Slika 9. Ulazni R-1 Dalekovod d.d.

Na slici broj 10. prikazana je izdatnica Dalekovod d.d..

HRVATSKI OPERATOR PRIJENOSNOG SUSTAVA D.O.O.
10000 Zagreb, Kupska bb
3003 PRIJENOSNO PODRUCJE SPLIT
0071 Elektroprijenos Split-Skladiste Vrboran

Strana : 77
Datum : 17.02.2016

IZDATNICA MATERIJALA

Dokument : 223 Datum : 25.04.2015 Zahtjevnica broj:
Pogon org.jedinica : 00 Org.jedinica : 201 ODJEL ZA VN VODOVE
Vrsta troska : 402000 Utroseni materijal,rezervni dijelovi i sitni inventar
Pogon aktivnosti: 00 Naziv aktivnosti : 12211 PREVENTIVNO ODRŽAVANJE DV 110 KV
Objekt: Nalog broj :
EES:

Materijal	Naziv materijala	Konto	P konto	Jm	Količina	Vrijednost
0201030914	STEZALJKA STRUJNA ZA UŽAD (Al, Al-legura ili Č), PROMJERA 14-17/18-21 mm, KARAKTERISTIČNIH DIMENZIJA 120 mm	32020000	40200000	kom	12.00	2,880.00
0201940915	STREMEN - PRODUŽNIK ZA VANJSKU FAZU 27.97.10	32020000	40200000	kom	12.00	10,680.00
0201940520	VILICA S OČKOM (90stup), KAT.BR. 22.45.10.	32020000	40200000	kom	40.00	2,400.00
					Suma za dokument:	15,960.00

Kontrolirao: _____

Slika 10. Izdatnica Dalekovod d.d.

Na kontima je prikazano knjiženje troška usluga za izdani materijal.

410 – Trošak usluga	
(1) 19950,00	

3000 – Zalihe materijala	
	19950,00 (1)

Navedeno knjiženje prikazano je i putem dnevnika u tablici 3.

Tablica 3: Opis knjiženja po izdatnici materijala

Redni broj	Opis knjiženja	Duguje	Potražuje
1)	Trošak usluga Zalihe materijala	19950,00	 19950,00

Izvor: Prikaz autora

Na zahtjev izvoditelja radova izdaje se određeni materijal i slijedi knjiženje po izdatnici materijala. Knjiži se trošak, a za isto potražuje zalihe materijala. Trošak izdanog materijala vezan je uz troškovni centar 201- mjesto troška. Šifra aktivnosti je 12213- preventivno održavanje.

5. ZAKLJUČAK

Elektroenergetski sektor jedne zemlje predstavlja industriju proizvodnje električne energije, ima karakteristike prirodnog monopola te predstavlja javno dobro. Donošenjem zakona o energiji u RH stvorene su pretpostavke za postupno otvaranje tržišta električne energije. U HR postoji samo jedno tržište električne energije.

U okviru restrukturiranja hrvatskog elektroenergetskog sektora osnovano je trgovačko društvo HEP- Operator prijenosnog sustava d.o.o.. Temeljem rješenja Trgovačkog suda u Zagrebu 2013. godine poduzeće posluje pod novim imenom koje glasi Hrvatski operator prijenosnog sustava (HOPS). Misija HOPS-a je vođenje elektroenergetskog sustava RH, prijenos električne energije te održavanje, razvoj i izgradnja prijenosne mreže.

Najvažnija specifičnost u knjigovodstvu HOPS-a je Irski sistem knjiženja što je prikazano u prethodnim primjerima. Preko ulaznih računa, otpremnica i primki prikazani su primjeri evidentiranja nabave materijala, održavanje elektroenergetskih objekata te aktiviranje osnovnih sredstava. Iz prikazanih podataka vidi se različitost knjiženja određenih aktivnosti koje se klasificiraju prema irskom sistemu. Svrha takvog klasificiranja jest dobiti integralne iznose za troškove pojedinih poslovnih procesa čime se stvara pretpostavka za efikasnije upravljanje troškovima.

5.1. Literatura

1. Bartulović, M. (2013): Sveučilište u Splitu, Odjel za stručne studije, Financijska analiza, Split
2. Belak, V. (2006): Profesionalno računovodstvo prema MSFI i hrvatskim poreznim propisima, Zagreb, Zgombić&Partneri
3. Dražić-Lutilsky I., Gulin D., Mamić-Sačer I., Tadijančević S., Tušek B., Vašiček V., Žager L. (2010): Računovodstvo, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb
4. Zelenika, R., Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela, Ekonomski fakultet u Rijeci, Rijeka 2000.
5. Narodne novine (2015): Zakon o računovodstvu, Narodne novine d.d. Zagreb, broj 1493, članak 89.
6. Narodne novine (2015): Zakon o računovodstvu, broj 1493, članak 19.
7. Pravilnik o računovodstvu u HOPS-u d.o.o.
8. Osmanbegović, E., Kokorović M.: Utjecaj liberalizacije tržišta na cijene električne energije, Ekonomski fakultet u Tuzli
9. Šodan, S. Vježbe 4, Računovodstvo, Ekonomski fakultet Split, Split, 2015.
10. http://web.efzg.hr/dok/RAC/imamic/RA%C4%8CUNOVODSTVENE%20POLITIKE.pdf
11. http://web.efzg.hr/dok/RAC/btusek/rac/6.%20RA%C4%8CUNOVODSTVENE%20PRETPOSTAVKE%20I%20RA%C4%8CUNOVODSTVENA%20NA%C4%8CELA.pdf
12. http://www.efos.unios.hr/arhiva/dokumenti/PR-02-Racunov-sustav.pdf
13. www.hops.hr
14. www.hrote.hr

5.2. Popis slika

Slika 1. Tržište električne energije

Slika 2. Organizacijske jedinice HOPS-a

Slika 3. Sektor za ekonomske, pravne, kadrovske i opće poslove

Slika 4. Ulazni R-1 Brodometalurgija d.o.o.

Slika 5. Otpremnica Brodometalurgije d.o.o.

Slika 6. Temeljnica Brodometalurgija d.o.o.

Slika 7. Ulazni R-1 Dalekovod d.d.

Slika 8. Temeljnica Dalekovod d.d.

Slika 9. Ulazni R-1 Dalekovod d.d.

Slika 10. Izdatnica Dalekovod d.d.

5.3. Popis tablica

Tablica 1. Opis knjiženja nabave

Tablica 2. Opis knjiženja troška sanacije oštećenja dalekovoda

Tablica 3. Opis knjiženja po izdatnici materijala

5.4. Sažetak

Cilj ovog završnog rada je bio predstaviti regulatorni okvir računovodstva odabranog poduzeća te glavnu specifičnost kod evidentiranja poslovnih promjena.

Elektroenergetski sektor je prirodni monopolist. Radi učinkovitijeg upravljanja troškovima uveden je sustav praćenja troškova po aktivnostima i organizacijskim jedinicama. Aktivnost obuhvaća sve različite komponente troškova koji se na nju odnose.

Ovim radom su se preko internih dokumenata prikazali specifični primjeri i posebnost knjiženja poslovnih promjena u HOPS-u d.o.o..

Ključne riječi: električna energija, šifre aktivnosti, računovodstvo u HOPS d.o.o.

5.5. Summary

The aim of this final paper was to present regulatory framework of accounting for selected company and main specificity for recording business changes. The power sector is a natural monopoly. Therefore, in order to more effective cost management, a system for monitoring costs by activities and organizational units has been introduced.The activity includes all the various components of costs that apply to it. Using internal documents, specific examples and specialty of crediting buisness changes in HOPS d.o.o. have been shown in this final paper.

Key words: electrical energy, activity codes, accounting in a HOPS d.o.o..